

men kun giver ham Midler ihænde til at opfylde den Forpligtelse, han maatte have i saa Henseende, og der staaer da, at han maa sørge for, at der er Plads paa Kirkegaardene. Hjemmelen for denne Forpligtelse vilde, selv om der ikke var nogen anden, væsentlig være at søge i, at den var grundet paa en lang Praxis; der har nemlig i mange Tider ikke været Spørgsmaal om Andet, end at Kirkeeieren har paataget sig denne Pligt, og der var fra hans Side heller ikke nogen fornuftig Grund til at sætte sig derimod, fordi det, dengang denne Praxis dannede sig, ikke var en Byrde af et saadant Omfang, som den er, man nu her vil søge at paabyrde dem ved Lov, idet man vil paabyrde dem at udvide Kirkerne, ja endog at bygge nye. Hvad der imidlertid er aldeles afgjørende mod den Argumentation fra Kirkegaardene, er, at der fra den Tid, da Christian V's Lov blev given, har paahvilet Kirkeeierne Forpligtelse til at give fri Begravelse; der staaer i Lovens 2—22—38, at de paa Landsbyen skulle have fri Begravelse, og der kan altsaa ikke argumenteres saaledes, at det Samme skulle gjælde for en Udvidelse af Kirkerne. Det er tværtimod et indirekte Beviis for, at Kirkeeierne ikke have haft denne Forpligtelse, thi saa vilde det have staaet i Loven, og naar det ikke staaer der, men at de ere forpligtede til at staffe Begravelser, saa synes mig, at der deri ligger Beviis for, at de ikke ere pligtige til at udvide Kirkerne. Frdn. af 13de Aug. 1734 har ogsaa et Beviis derfor, idet den nemlig siger, at naar der ikke er en Plads i Kirken for de Huismænd, som betale 8 β , skal Kirkeeieren ikke staffe Plads; men han er da heller ikke berettiget til at opkræve de 8 β . Den ærede Rigsbogsmand for Holbek Amts 2den Valgkreds har allerede berørt et Punkt, som efter min Overbeviisning har en væsentlig Betydning her, nemlig det, at selv om det virkelig kunde lade sig bevise, at der i den almindelige Lovgivning forelaa en saadan Forpligtelse, vilde det efter den Tilstand, der nu gjenem en lang Sædvane har udbannet sig, være i høi Grad ubilligt at gjøre den gjældende i dens hele Strengthed ligeoverfor de nuværende Kirkeiere, der ikke have haft nogen som helst An-

ledning til at troe, at saadanne Forbringere kunde blive stillede til dem. Naar man nu vilde stille disse Forbringere i deres fulde Strengthed, vilde det være det Samme som at berøve dem den Eiendomsret, som Staten har folgt dem og taget deres Penge for. Det kan imidlertid ikke være min Tanke at forsvare Kirkeeierens Ret saaledes, at den skulle kunne stille sig hennende op ligeoverfor enhver Foranstaltning, der maatte være nødvendig med Hensyn til Kirkens Udvidelse eller Annexirkers Opbyggelse; jeg anerkjender naturligtvis, at Eierens Ret maa være ligeoverfor nødvendige Forbringere, men den Vel; jeg vilde ønske, man maatte slaae ind paa, og som jeg finder er den rette, er den, at man i saadanne Tilfælde, hvor det er beviist, at Forholdet er saaledes, vil expropriere den enkelte Kirke, saa at Staten gjenem Expropriation skaffer sig den frie Raadighed, som er nødvendig for at kunne fyldestgjøre de Forbringere, det Offentlige stiller. Jeg kan ikke erkende, at der er nogen begrundet Nødvendighed for at expropriere samtlige Kirker, men Forholdene kunne i et enkelt Tilfælde stille sig saaledes, at der kan være Anledning dertil, og i saa Fald vilde jeg finde, at det var den rette Maade for at staffe den Frihed, man havde Brug for. Man vil maaskee spørge mig, hvorfor jeg ikke har stillet noget Endringsforslag om en saadan Bestemmelse. (Tscherning: Hør!) Ja, nu skal den ærede Rigsbogsmand høre; Grunden, hvorfor jeg ikke har gjort det, er den, at ligesaa lidt som jeg kan ønske at faae dette Spørgsmaal ved Lov afgjort mod Kirkeeierne, ligesaa lidt kan jeg ønske ved Lov at faae det afgjort for dem. Jeg ønsker, at Domstolene, forinden der overhovedet tages Bestemmelse derom, skulle afgjøre, hvorvidt Forpligtelsen paahviler dem eller ikke, og i første Tilfælde, da i hvilken Grad.

Safs: Det har undret mig at høre den ærede Rigsbogsmand for Holbek Amts 2den Valgkreds (Tscherning) have saa Meget mod disse uftylbige Forslag om Anager og Hylde, men han tilkjendegav da ogsaa udtrykkelig, hvad Grunden dertil var, ved at lade sig forlyde med, at det tildeels vilde afdrage Hovedopmærksomheden fra det egentlige Punkt i Sagen,